Eerste Kamer der Staten-Generaal **I**

Vergaderjaar 2026-2027

36 582 Wijziging van de Participatiewet, de Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers en de Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen in verband met het op onderdelen in balans brengen van deze wetten tussen bestaanszekerheid, re-integratie en handhaving (Participatiewet in balans)

O **VERSLAG VAN EEN SCHRIFTELIJK OVERLEG**

Vastgesteld 3 november 2026

De vaste commissie voor Sociale Zaken en Werkgelegenheid[1] heeft schriftelijk overleg gevoerd met de minister van Werk en Participatie over **de verzamelbrief Participatiewet zomer 2026.** Bijgaand brengt de commissie hiervan verslag uit. Dit verslag bestaat uit:

- De uitgaande brief van 29 september 2026.
- De antwoordbrief van 29 oktober 2026.

De griffier van de vaste commissie voor Sociale Zaken en Werkgelegenheid,

Van der Bijl

[1] Samenstelling:
Van Apeldoorn (SP), Bakker-Klein (CDA), Van Ballekom (VVD), Baumgarten (JA21), Beukering (Fractie-Beukering), Bezaan (PVV), Bovens (CDA), Fiers (PRO), Van Gasteren (Fractie-Van Gasteren), Van der Goot (OPNL), Griffioen (D66), Van Gurp (PRO) (voorzitter), Huizinga-Heringa (ChristenUnie), Karaaslan (D66), Koffeman (PvdD), Lagas (BBB), Van der Linden (VVD), Moonen (D66) (ondervoorzitter), Van den Oetelaar (FVD), Perin-Gopie (Volt), Petersen (VVD), Ramsodit (PRO), Van Rooijen (50PLUS), Roovers (PRO), Van de Sanden (Fractie-Van de Sanden), Schalk (SGP), Visseren-Hamakers (Fractie-Visseren-Hamakers), Walenkamp (Fractie-Walenkamp), Van Wijk (BBB)

BRIEF VAN DE VOORZITTER VAN DE VASTE COMMISSIE VOOR SOCIALE ZAKEN EN WERKGELEGENHEID

Aan de minister van Werk en Participatie

Den Haag, 29 september 2026

De leden van de vaste commissie voor Sociale Zaken en Werkgelegenheid hebben met belangstelling kennisgenomen van de Verzamelbrief Participatiewet van 3 juli 2026.[2] De leden van de fractie van **SGP** hebben naar aanleiding van uw brief een aantal vragen. Het lid van de fractie-**van-Gasteren** sluit zich graag aan bij de vragen van de leden van de fractie SGP.

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van SGP

De leden van de **SGP**-fractie lezen dat geen uitvoering wordt gegeven aan de motie-Schalk.[3] Een overweging is dat het te complex is om giften te categoriseren die noodzakelijk zijn voor het levensonderhoud. Zij lezen dat niet kan worden aangesloten bij het middelenbegrip van artikel 31 van de Participatiewet, omdat dit middelenbegrip ziet op giften die te gelde kunnen worden gemaakt.

1. Biedt het onderscheid binnen het middelenbegrip van artikel 31 van de Participatiewet tussen giften in natura die wel en niet te gelde kunnen worden gemaakt, niet juist daarom een juridisch haakje om giften die noodzakelijk zijn voor het levensonderhoud en niet onder het middelenbegrip vallen, uit te zonderen van zowel de meldingsplicht als de verrekening?

In artikel 31 van de Participatiewet is dus bepaald dat middelen die worden ontvangen ten behoeve van het levensonderhoud, niet tot de middelen worden gerekend. Voor giften die niet te gelde kunnen worden gemaakt, stelt de regering in haar brief dat het te complex zou zijn voor de bijstandsgerechtigde om deze te onderscheiden.[4]

2. Betekent dit niet automatisch dat het huidige middelenbegrip en de daar gemaakte uitzondering op giften in natura die wel te gelde kunnen worden gemaakt ook te complex is voor bijstandsgerechtigden?

Immers moet een bijstandsgerechtigde zelf begrijpen welke giften te gelde kunnen worden gemaakt en welke giften, die te gelde kunnen worden gemaakt, noodzakelijk zijn voor het levensonderhoud.

3. Is dit niet zelfs complexer?
4. Indien deze bepaling uitvoerbaar is, waarom is een vergelijkbare bepaling voor kostenbesparende giften dan niet uitvoerbaar?

[2] *Kamerstukken* I, 2025/2026, 36582, M.
[3] *Kamerstukken* I, 2025/2026, 36582, M, p.2.
[4] *Kamerstukken* I, 2025/2026, 36582, M, p.2.

In de brief geeft de regering aan dat het voor een uitkeringsgerechtigde onduidelijk kan zijn welke giften wel en welke giften niet onder de definitie van ‘noodzakelijk voor het levensonderhoud’ vallen.[5]

5. Is overwogen om dit in een limitatieve opsomming op te nemen in de wet, dan wel in een regeling of beleidskader?

De leden van de vaste commissie voor Sociale Zaken en Werkgelegenheid zien uw beantwoording met belangstelling tegemoet en ontvangen deze graag binnen vier weken.

drs R. van Gurp
Voorzitter van de vaste commissie voor Sociale Zaken en Werkgelegenheid

[5] *Kamerstukken* I, 2025/2026, 36582, M, p.2.

BRIEF VAN DE MINISTER VAN WERK EN PARTICIPATIE

Aan de Voorzitter van de Eerste Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 29 oktober 2026

De fractie van de SGP heeft nadere vragen gesteld over giften en mijn reactie op de motie-Schalk. Hieronder treft u de antwoorden op de 5 gestelde vragen.

1. Biedt het onderscheid binnen het middelenbegrip van artikel 31 van de Participatiewet tussen giften in natura die wel en niet te gelde kunnen worden gemaakt, niet juist daarom een juridisch haakje om giften die noodzakelijk zijn voor het levensonderhoud en niet onder het middelenbegrip vallen, uit te zonderen van zowel de meldingsplicht als de verrekening?
2. Betekent dit niet automatisch dat het huidige middelenbegrip en de daar gemaakte uitzondering op giften in natura die wel te gelde kunnen worden gemaakt ook te complex is voor bijstandsgerechtigden?
3. Is dit niet zelfs complexer?
4. Indien deze bepaling uitvoerbaar is, waarom is een vergelijkbare bepaling voor kostenbesparende giften dan niet uitvoerbaar?
5. Is overwogen om dit in een limitatieve opsomming op te nemen in de wet, dan wel in een regeling of beleidskader?

Indien iemand niet zelf in het bestaan kan voorzien, kan een beroep worden gedaan op de bijstand. Deze wordt echter pas verleend, wanneer alle voorliggende voorzieningen en eigen middelen, niet voldoende blijken te zijn. De bijstand is dus een laatste redmiddel en heeft daarom een aanvullend karakter. Ook de (hoogte van de) noodzakelijke kosten worden meegewogen. De bijstand wordt afgestemd op de feitelijke noodzakelijke behoefte, zoals die in het individuele geval blijkt te bestaan.

Om toch ruimte te bieden voor de ontvangst van vrijgevigheid is in de Participatiewet opgenomen dat giften en kostenbesparende bijdragen tot een totaalbedrag van € 1200,- per kalenderjaar worden vrijgelaten. Aanvullend geldt dat als deze vrijlatingsgrens is bereikt, in het individuele geval ook giften en kostenbesparende bijdragen die dit bedrag te boven gaan, kunnen worden vrijgelaten indien deze vanuit het oogpunt van bijstandverlening verantwoord zijn. In de praktijk is er daarmee genoeg ruimte voor een gemeente om coulant om te gaan met schrijnende gevallen.

Wel geldt dat in gevallen waar iemand structureel minder uitgaven hoeft te maken, en dit buitensporige vormen aanneemt, een gemeente kan optreden. Ik vind het belangrijk dat deze begrenzing blijft bestaan.

Want zoals ik in mijn vorige brief heb laten weten, botst het volledig buiten beschouwing laten van een kostensoort of inkomensvorm met een van de hoofdbeginselen van de wet: het zogeheten complementariteitsbeginsel. Indien iemand structureel minder uitgaven hoeft te maken dan waar het sociaal minimum op is afgestemd, is het niet langer noodzakelijk om voor dit deel aanspraak te maken op publieke middelen, en wordt de bijstand hierop afgestemd.

Het verzoek in de eerste vraag is strikt juridisch gezien mogelijk, maar het botst in te grote mate met het aanvullende karakter van de bijstand.

Daarnaast voegt het een onwenselijke mate van complexiteit toe. Giften in natura vallen juridisch gezien uiteen in twee verschillende vormen. Grotere giften in natura die meer waardevast zijn (zoals een fiets, bepaalde kleding of een sieraad), kunnen te gelde worden gemaakt. Ze worden daarom juridisch hetzelfde gezien als een gift in de vorm van geld (valuta) en vallen onder het zogeheten middelenbegrip. Andere giften in natura, zoals de wekelijkse boodschappen uit de supermarkt, worden gezien als kostenbesparende bijdragen omdat een persoon minder noodzakelijke kosten hoeft te maken. Hierdoor vallen deze giften niet onder het middelenbegrip, maar

onder de bepaling die ziet op afstemming van de bijstand op de werkelijke omstandigheden.

Dit onderscheid is voor een bijstandsgerechtigde echter ingewikkeld om te bepalen. Want waar ligt de grens? Ook in de supermarkt zijn waardevaste producten te koop die juridisch gezien als middel kunnen worden aangemerkt.

De giftenvrijlating is nu daarom zo vormgegeven, dat een bijstandsgerechtigde zich niet over dit verschil hoeft te buigen. Alle vrijgevigheid die men ontvangt, tot € 1.200, valt onder de vrijlating. Dit is mogelijk gemaakt door de vrijlating onder het middelenbegrip, evenals de vrijlating voor kostenbesparende bijdragen, cumulatief te combineren. De vrijlating is dus de optelsom van ontvangen giften en kostenbesparende bijdragen. Hierdoor hoeft de bijstandsgerechtigde zich in de praktijk geen zorgen te maken of de ene of de andere bepaling van toepassing is op een situatie. De uitwerking is hetzelfde. De vrijgevigheid is toegestaan (tot het gemaximeerde bedrag).

Omdat de huidige bepalingen genoeg ruimte bieden voor vrijgevigheid, maar wel een begrenzing kent om excessen te voorkomen, ben ik niet voornemens om de Participatiewet op dit punt aan te passen.

De Minister van Werk en Participatie,

A.A. Aartsen